FIL-QORTI TAL-MAĠISTRATI (MALTA)
BĦALA QORTI TA' ĠUDIKATURA KRIMINALI

MAĠISTRAT NATASHA GALEA SCIBERRAS B.A., LL.D.

Kawża Nru: 329/07

Illum: 29 ta' Jannar 2020

Il-Pulizija
(Spettur Norbert Ciappara)

vs

Walid Laouini
(ID 285605(L))

Il-Qorti,

Wara li rat l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputat **Walid Laouini** ta' 24 sena, iben Mohamed u Hedia nee` Ben Unes, imwieled it-Tuneżija, nhar l-24 ta' Awissu 1978, residenti Palm Spring, Flat 1, Triq Francesco Ximenes, Naxxar limiti ta' Salina Bay, detentur tal-karta tal-identita` bin-numru 285605(L);

Akkużat talli f'dawn il-Gżejjer fit-2 ta' Ġunju 2006:

a) Kellu fil-pussess tiegħu r-raza meħuda mill-pjanta tal-cannabis jew xi preprazzjonijiet li jkollhom bħala bażi din ir-raża u dan bi ksur tal-artikolu

8(a) tal-Kap. 101 tal-Liġijiet ta` Malta, liema droga nstabet f'tali ċirkostanzi li juru li ma kienitx għall-użu esklussiv tiegħu;

b) Biegħ jew xort'oħra ttraffika r-raża meħuda mill-pjanta tal-cannabis jew xi preprazzjonijiet li jkollhom bħala bażi din ir-raża.

Il-Qorti ġiet mitluba sabiex f'każ ta' ħtija, barra milli tapplika l-piena stabbilita mil-liġi, tordna lill-imputat iħallas l-ispejjeż li għandhom x'jaqsmu mal-ħatra tal-esperti, skont l-Artikolu 533(1) tal-Kap. 9 tal-Liġijiet ta' Malta.

Semgħet ix-xhieda, rat l-atti kollha tal-każ u d-dokumenti eżebiti, inkluż l-Ordni tal-Avukat Ġenerali bis-saħħa tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 22 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi (Kap. 101 tal-Liġijiet ta' Malta), sabiex din il-kawża tinstema' minn din il-Qorti bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali;

Rat illi fis-seduta tat-23 ta' Ottubru 2013, il-partijiet ddikjaraw illi kienu qegħdin jeżentaw lil din il-Qorti, kif preseduta, milli terġa' tisma' l-provi kollha mressqa sa dakinhar quddiem il-Qorti kif diversament preseduta;

Rat illi l-Prosekuzzjoni rrimettiet ruħha għall-provi proċesswali u semgħet it-trattazzjoni finali tad-difiża.

Ikkunsidrat:

Illi in sostenn tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra l-imputat, il-Prosekuzzjoni ressqet is-segwenti xhieda u provi:

1. **Is-Supretendent Norbert Ciappara** xehed illi fit-2 ta' Ġunju 2006, huwa rċieva nformazzjoni fis-sens illi l-imputat seta' kien qiegħed jittraffika xi

raża tal-cannabis. Ġew identifikati xi żgħażagħ li kienu għadhom kif ħarġu mir-residenza tal-imputat u sussegwentement saret tfittxija f'din ir-residenza. Huwa jgħid illi l-pulizija elevaw bott tal-*Pringles* li kien intrema 'l barra mit-tieqa u li fih kien hemm biċċa sustanza suspettata raża tal-cannabis. Flimkien mal-bott, ġew elevati wkoll pakkett *Rizla* u għaxar Liri Maltin (Lm10) konsistenti f'żewġ karti tal-ħames Liri Maltin (Lm5). Fir-residenza nstabet ukoll karta tal-għaxar Liri Maltin (Lm10) imqatta'. L-imputat irrilaxxja stqarrija lill-Pulizija Eżekuttiva nhar it-3 ta' Ġunju 2006, kopja ta' liema stqarrija ġiet esebita mix-xhud bħala Dok. NC. Ix-xhud esebixxa wkoll il-bott bis-sustanza u l-flus imsemmija bħala Dok. NC 1[1];

2. **L-Ispettur Saviour Baldacchino** xehed illi fit-2 ta' Ġunju 2006, hu flimkien ma' xi kollegi tiegħu ngħataw struzzjonijiet sabiex imorru fl-inħawi tas-Salina, fejn kien għadu kif ġie arrestat ċertu Andrew Forace, li nstab fil-pussess ta' biċċa raża tal-cannabis. Jgħid illi Forace kien għadu kif ħareġ minn appartament, minn fejn allegatament kien akkwista d-droga. Jgħid illi saret tfittxija f'dan l-appartament, li fih kien hemm l-imputat, liema tfittxija rriżultat fin-negattiv, u dan waqt li kien hemm preżenti l-imputat u persuna oħra li, skont l-imputat, kien qiegħed isewwilu *television* fir-residenza. Skont ix-xhud, meta daħlu ġewwa l-appartament sabu kommozzjoni u nnotaw persuna tersaq viċin it-tieqa. Saret tfittxija minn PS 1086 fuq barra ossia fuq in-naħa ta' wara tal-appartament u hemmhekk instab bott tal-*Pringles* li kien fih xi raża tal-cannabis[2];

3. **PC 47 Chris Frendo** xehed illi dakinhar tat-2 ta' Ġunju 2006, flimkien ma' PC 599 u uffiċjal tal-pulizija ieħor, kienu qegħdin iwettqu

[1] Ara din ix-xhieda a fol. 10 u 11 tal-proċess.
[2] Ara din ix-xhieda a fol. 17 u 18 tal-proċess.

osservazzjoni fil-limiti tas-Salina stante li kellhom informazzjoni fis-sens illi persuni f'vettura partikolari setgħu kienu għadhom kemm akkwistaw id-droga. Twaqqfet vettura li fiha kien hemm tlett żgħażagħ u hemmhekk instabet sustanza suspettata droga. Ix-xhud jgħid illi x-xufier tal-vettura, ċertu Andre, indika l-persuna li mingħandha kien akkwista s-sustanza, kif ukoll l-indirizz ta' tali persuna, fil-waqt illi qalilhom li dan kien jidher Għarbi. Aktar tard dakinhar stess, il-pulizija għamlu tfittxija ġewwa r-residenza tal-imputat. Skont ix-xhud, fir-residenza sabu lill-imputat flimkien ma' persuna oħra li kienet qegħda ssewwi *television*. Jgħid ukoll illi minn għalqa li tmiss ma' din ir-residenza ġie elevat bott tal-*Pringles* li fih kien hemm sustanza suspettata droga[3];

4. **PS 1086 Johann Micallef** xehed illi fuq struzzjonijiet tas-Supretendent Norbert Ciappara, fit-2 ta' Ġunju 2006, saret tfittxija ġewwa r-residenza tal-imputat, fejn kien hemm l-istess imputat u ċertu Simon Camilleri. Ix-xhud jgħid illi huwa ra lil Simon Camilleri javviċina mill-bieb tal-gallerija u dan qanqallu suspett illi seta' rema xi ħaġa 'l barra. Għalhekk huwa wettaq tfittxija taħt il-gallerija, f'għaqla, fejn sab bott tal-*Pringles* li kien fih biċċa raża tal-cannabis u żewġ karti tal-ħames Liri Maltin (Lm5).

   In kontro-ezami huwa xehed illi meta daħal fil-kamra tas-sodda, huwa ra lil Camilleri dieħel il-ġewwa minn ġol-gallerija u dan l-aġir qanqallu suspett. Jgħid illi qabel dakinhar huwa ma kienx jafu lil Camilleri, li ma vverifikax jekk Camilleri kienx magħruf mal-pulizija dwar pussess jew traffikar ta' droga u illi ma jidhirlux li ltaqa' miegħu wara in konnessjoni max-xogħol tiegħu[4];

---

[3] Ara din ix-xhieda a fol. 19 sa 21 tal-proċess.
[4] A fol. 36 sa 38 tal-proċess.

5. **Andrew Forace** xehed nhar is-16 ta' Diċembru 2013, illi xi tmien snin qabel, huwa kien ġie nvestigat mill-pulizija fuq pussess ta' biċċa *smoke*. Jgħid illi dan il-każ kien ilu ħafna u ma jiftakarx mingħand min kien xtara d-droga. Lanqas ma seta' jagħraf lill-imputat u jgħid illi ma jafux. Żied jgħid illi jiftakar li dakinhar li ġie mwaqqaf mill-pulizija xi ħadd kien tah is-sustanza, iżda ma jiftakarx min kien. Jiftakar illi ċertu Steve, li kien iltaqa' miegħu Paceville, kien tah in-numru ta' xi ħadd li seta' jagħtih id-droga. Forace ftiehem ma' din il-persuna u ltaqgħu s-Salini. Jgħid illi ltaqa' miegħu billi mar id-dar tiegħu, iżda ma ftakarx dettalji oħrajn u ltaqa' miegħu darba biss[5];

6. **Matthew Borg** xehed illi kien ġie nvestigat u mressaq b'rabta ma' pussess tar-raża tal-cannabis, iżda lill-imputat ma kienx jafu u ma jiftakarx li l-pulizija kellmuh fuqu[6];

7. **Simon Camilleri** xehed illi l-imputat kien impjegat tiegħu għall-ħabta tas-sena 2005 jew 2006. Jgħid li kuljum kien iwassal lill-imputat lura d-dar tiegħu ġewwa s-Salini. Kien hemm okkażjoni meta l-imputat talbu jara jistax isewwilu t-televiżjoni. Daħlu ġewwa u waqt li kienu fil-kamra tas-sodda tal-imputat, ħabbat il-bieb u daħlu l-pulizija fuqhom. Dak il-ħin huwa kien qiegħed isewwi t-televiżjoni, fil-waqt illi l-imputat kien qiegħed ħdejh. Jgħid illi kien hemm *wire* nieżel minn ġol-gallerija u kienu qegħdin jissetjaw dan il-*wire*. Dak il-ħin ma kien hemm ħadd aktar fl-appartament u hu ma ra lil ħadd. Jgħid illi meta saret it-tfittxija ma nstab xejn fil-kamra tal-imputat.

---

[5] Ara a fol. 42 sa 51 tal-proċess.
[6] Ara din ix-xhieda a fol. 68 sa 72 tal-proċess.

Meta ġie ssuġġerit lilu illi oriġinarjament huwa kien qal lill-pulizija illi dakinhar kien ra lill-imputat jgħaddi biċċa żgħira raża tal-cannabis lill-persuna oħra u li ta' dan l-imputat irċieva karta ta' għaxar Liri Maltin (Lm10), ix-xhud wieġeb illi ma jiftakarx li huwa qatt qal dan id-diskors u li żgur li ma rax lill-imputat jagħmel dan, anke għaliex fl-appartament ma kien hemm ħadd iżjed. Żied jgħid li hu u l-imputat kien ilhom flimkien il-ġurnata kollha għaliex kienu qegħdin jaħdmu flimkien. Għamlu l-ġurnata tax-xogħol u marru fl-appartament in kwistjoni bejn it-tlieta u l-ħamsa jew anke iżjed tard.

In kontro-eżami **Camilleri** xehed illi qabel inqala' dan l-inċident kien ilu jaf lill-imputat għal madwar tlett snin. Dak iż-żmien l-imputat kien daħal jaħdem miegħu u kien ilu fl-impjieg għal madwar sitt xhur. B'kollox dam fl-impjieg miegħu madwar sena u nofs. Jgħid illi l-imputat qatt ma tah problemi u lanqas qatt ma rah jittraffika xi droga[7];

8. Mir-relazzjoni tal-**Ispiżjar Mario Mifsud**, maħtur f'dawn il-proċeduri sabiex janalizza s-sustanza esebita in atti, jirriżulta illi huwa ngħata d-dokument immarkat S/B/409/2009 li fih kien hemm is-segwenti:

(1) *Envelope* tal-Gvern ta' Malta issiġillat li fuqu kien hemm il-kitba "Lm 5 u Lm 5 u Lm 10 mqatta". Dan id-dokument ma ġiex miftuħ u tħalla ssiġillat;

(2) Borża tal-plastik trasparenti li kienet issiġillata u li fuqha kien hemm in-numru 523. F'din il-borża kien hemm *label* bajda bil-kliem "Data: 2/06/06, Hin 7.30 pm, Elevat/i minn gewwa ghalqa wara r-residenza

[7] Ara din ix-xhied a fol. 87 sa 105 tal-proċess.

ta', fil-prezenza ta' Walid Laouini, minn PS 1086." F'din il-borża kien hemm pakkett ta' lewn aħdar ta' karti tal-brim tas-sigaretti tal-marka "Rizla", bott vojt ta' lewn oranġjo tal-"Pringles" u blokka żgħira ta' sustanza ta' lewn kannella.

L-espert ikkonkluda hekk dwar dan id-dokument:

Il-blokka żgħira ta' sustanza ta' lewn kannella, li l-piż nett totali tagħha kien ta' 3.01 grammi, instabet li kienet raża tal-pjanta tal-cannabis. F'din il-blokk instabet is-sustanza *Tetrahydracannabinol* (*THC*). Il-purita' tar-raża tal-cannabis misjuba għas-sustanza *Tetrahydrocannabinol* kienet ta' ċirka 5.7%. Ir-raża tal-pjanta tal-cannabis hija kkontrollata bil-liġi taħt Taqsima III Sezzjoni 8 tal-Kapitoli 101 tal-Liġijiet ta' Malta, waqt li s-sustanza *Tetrahydracannabinol* (*THC*) hija kkontrollata bil-liġi taħt it-Tielet Skeda Part A tal-Kapitolu 31 tal-Liġijiet ta' Malta.[8]

Da parti tagħha, id-difiża talbet illi jiġi redatt *Social Inquiry Report* fil-konfront tal-imputat odjern, liema rapport ġie redatt u ppreżentat mill-**Uffiċjal tal-*Probation* Charisse Boffa**. Mill-istess rapport, jirriżulta *inter alia* illi fiż-żmien tal-istess rapport, l-imputat kien jinsab fil-Faċilita` Korrettiva ta' Kordin fejn kien qed jiskonta piena karċerarja. Huwa kellu storja twila ta' abbuż ta' droga, li bdiet fis-sena 2005, iżda waqt li kien qiegħed fil-Faċilita` f'Mejju 2017, huwa fittex l-għajnuna sabiex jegħleb il-vizzju u għamel programm ta' rijabilitazzjoni fi ħdan l-Agenzija Caritas ossia il-*Prison Inmates Programme*. Huwa temm dan il-programm b'suċċess f'Marzu 2018. Skont l-istess rapport, l-andament tal-imputat kien wieħed tajjeb, għamel progress sodisfaċenti u l-ħabs ħalla effett posittiv fuqu stante illi huwa ħa l-opportunitajiet kollha possibbli sabiex

[8] Din ir-relazzjoni tinsab esebita a fol. 59 *et seq* tal-proċess.

jirriforma ruħu. Kien hemm ukoll il-ħsieb sabiex f'Jannar 2019, huwa jkun jista' jmur il-programm tal-Fondazzjoni RISE.[9]

Ikkunsidrat ukoll:

Illi kif ingħad iżjed 'il fuq, l-imputat irrilaxxja stqarrija lill-Pulizija Eżekuttiva fit-3 ta' Ġunju 2006 u dan wara li ngħata s-solita twissija skont il-liġi, iżda mingħajr il-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu jew il-jedd li jkun assistit minn avukat waqt l-istess interrogatorju. Fil-fatt l-ewwel jedd daħal fis-seħħ fil-liġi Maltija fl-10 ta' Frar 2010, permezz tal-Avviż Legali 35/2010, fil-waqt illi t-tieni jedd daħal fis-seħħ fit-28 ta' Novembru 2016, permezz tal-Avviż Legali 401 tal-2016.

F'dan ir-rigward din il-Qorti tagħmel referenza għas-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem tat-12 ta' Jannar 2016 fil-każ **Mario Borg v. Malta**, kif ukoll għas-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali fl-ismijiet **The Republic of Malta vs Chukwudi Onyeabor** tal-1 ta' Diċembru 2016, fejn hemmhekk il-Qorti għamlet referenza għal diversi sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali ossia **Carmel Saliba vs Avukat Generali** tas-16 ta' Mejju 2016, **Stephen Nana Owusu vs Avukat Generali** tat-30 ta' Mejju 2016, **Malcolm Said vs Avukat Generali et** tal-24 ta' Ġunju 2016 u **Aaron Cassar vs Avukat Generali et** tal-11 ta' Lulju 2016 u għaddiet sabiex tiddeċiedi illi "*the denial of the right to legal assistance at the pre-trial stage as a result of a systematic restriction applicable to all accused persons must today be held to be in violation of the conditions for the admissibility of an accused's statement*."

[9] Dan ir-rapport jinsab esebit a fol. 115 sa 135 tal-proċess.

Il-Qorti tirreferi wkoll għas-sentenza mogħtija mill-Qorti Kostituzzjonali fil-5 ta' Ottubru 2018, fl-ismijiet **<u>Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et</u>**, f'liema każ fl-istqarrijiet tiegħu, ir-rikorrenti minkejja li qabel irrilaxxja l-ewwel stqarrija, kien ingħata parir mingħand l-avukat tiegħu li f'dak l-istadju ma jgħid xejn lill-pulizija, huwa xorta waħda rrisponda għad-domandi waqt l-interrogatorju li sarlu, bir-riżultat li stqarr fatti li kienu inkriminanti għalih, in kwantu ammetta li kien jixtri d-droga kemm għall-użu personali tiegħu, kif ukoll sabiex ibiegħ minnha lil terzi. Fis-sentenza tagħha, il-Qorti Kostituzzjonali qalet hekk dwar l-istqarrijiet rilaxxjati mill-istess rikorrenti mingħajr il-jedd ta' assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu:

> "36. Mill-premess jirrizulta manifest li l-istqarrijiet rilaxxjati mir-rikorrent ser ikollhom kif fil-fatt gja` kellhom quddiem il-Qorti Kriminali impatt fil-proceduri kriminali, mhux in kwantu ghall-ammissjonijiet, izda in kwantu l-kontenut taghhom kien ittiehed in konsiderazzjoni fil-quantum tal-piena imposta fuqu mill-Qorti Kriminali, u issa huwa car li anke l-Qorti tal-Appell Kriminali ser tiehu konsiderazzjoni tal-kontenut tal-istqarrijiet f'dan ir-rigward. Ghalhekk, ghalkemm il-proceduri kriminali ghadhom pendenti u ghalhekk ma jistax f'dan l-istadju jigi determinat jekk kienx hemm lezjoni ta' smigh xieraq f'dawk il-proceduri, jekk l-istqarrijiet jithallew fil-process tal-proceduri kriminali, dawn wisq probabbilment ser isir uzu minnhom mill-Qorti tal-Appell Kriminali bi pregudizzju jew vantagg ghall-akkuzat fil-kwantifikazzjoni tal-piena, kemm dik karcerarja kif ukoll ghal dak li tirrigwarda l-multa li tista' tigi imposta.
>
> 37. Fid-dawl tal-premess <u>it-tehid tal-istqarrijiet zgur li ser ikollhom impatt fuq l-ezitu tal-process kriminali u, ladarba dan isir, x'aktarx ser isir ksur tad-dritt tal-rikorrent ghal smigh xieraq tenut kont tal-fatt li dawn gew rilaxxjati mir-rikorrent fl-assenza ta' avukat li jassistih</u>. Ghalhekk huwa xieraq li, filwaqt li f'dan l-istadju ma jistax jinghad jekk kienx hemm lezjoni ta' dan id-dritt fundamentali tar-rikorrent peress li l-proceduri kriminali ghadhom pendenti, dawn ma jithallewx jibqghu fl-inkartament tal-process kriminali." [sottolinear tal-Qorti]

Allura minkejja illi r-rikorrenti f'dak il-każ, kien ingħata l-jedd li jikkonsulta ma' avukat qabel l-ewwel interrogatorju tiegħu u anke eżerċita dan il-jedd, il-Qorti ordnat illi l-istqarrijiet tiegħu ma jitħallewx fl-inkartament la darba kien ser

ikollhom impatt fuq l-eżitu tal-proċess kriminali u dan stante illi ma ngħatax il-jedd għall-assistenza legali waqt l-interrogatorji tiegħu. Din kienet ukoll il-konklużjoni tal-Qorti tal-Appell Kriminal fis-sentenza tagħha tal-20 ta' Novembru 2018, fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Claire Farrugia**, f'liema każ dik il-Qorti skartat bħala inammissibbli l-istqarrijiet tal-imputata, waħda minnhom ġuramentata, u dan għaliex għalkemm hija ngħatat id-dritt li tottjeni parir legali qabel l-istqarrijiet tagħha, madankollu hija ma ngħatatx id-dritt li tkun assistita minn avukat waqt l-interrogatorji li sarulha u dan stante li dan id-dritt ma kienx għadu viġenti fiż-żmien in kwistjoni. F'dan is-sens ukoll iddeċidiet l-istess Qorti fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Emad Masoud** tas-16 ta' Mejju 2019 u iżjed riċentement fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Sandro Spiteri** tat-18 ta' Ġunju 2019, f'liema każ, l-imputat kien irrilaxxja stqarrija kemm mingħajr il-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tiegħu, kif ukoll mingħajr id-dritt li jkun assistit minn avukat waqt l-istess interrogatorju.

Fis-sentenza fl-ismijiet **Il-Pulizija (Spettur Malcolm Bondin) vs Aldo Pistella** tal-14 ta' Diċembru 2018, f'liema każ l-appellat kien ingħata l-jedd li jottjeni parir legali qabel l-interrogotarju tiegħu u anke eżerċitah, iżda ma ngħatax il-jedd li jkun assistit minn avukat waqt dan l-interrogatorju, stante illi anke f'dak il-każ, fiż-żmien in kwistjoni, dan il-jedd ma kienx viġenti fil-liġi Maltija, il-Qorti Kostituzzjonali reġgħet irribadiet il-konklużjonijiet tagħha fis-sentenza preċedenti fl-ismijiet **Christopher Bartolo vs Avukat Ġenerali et**:

> "14. Għalkemm, bħall-ewwel qorti, taqbel mal-appellanti illi f'dan l-istadju għadu ma seħħ l-ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, madankollu, kif osservat fil-każ ta' Malcolm Said, il-qorti xorta hija tal-fehma li ma jkunx għaqli li l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija tal-akkużat Pistella ladarba din, għallinqas f'parti minnha, ittieħdet mingħajr ma Pistella kellu l-għajnuna ta' avukat. Għalhekk, għalkemm għadu ma seħħ ebda ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, fiċ-ċirkostanzi huwa għaqli illi, kif qalet l-ewwel qorti, ma jsir ebda użu mill-istqarrija fil-proċess kriminali sabiex, meta l-proċess kriminali jintemm,

ma jkunx tniġġes b'irregolarità – dik li jkun sar użu minn stqarrija li ttieħdet mingħajr ma l-interrogat kellu l-għajnuna ta' avukat – li tista' twassal għal konsegwenzi bħal tħassir tal-proċess kollu."

Fil-każ ta' **Philippe Beuze vs Belgium** deċiż mill-*Grand Chamber* tal-Qorti Ewropea dwar id-Drittijiet tal-Bniedem fid-9 ta' Novembru 2018, dik il-Qorti reġgħet adottat il-kriterju tal-*overall fairness of the proceedings* sabiex tistħarreġ jekk seħħitx o meno leżjoni tad-dritt għal smiegħ xieraq. Għalkemm sabet li f'dan il-każ seħħet vjolazzjoni tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni, il-Qorti mxiet lil hinn minn dawk id-deċiżjonijiet li fihom instabet vjolazzjoni tal-imsemmi artikolu għaliex kien hemm restrizzjoni sistematika fil-liġi domestika tad-dritt ta' persuna suspettata jew arrestata ta' aċċess għall-avukat, u ddeċidiet illi l-Qorti għandha dejjem tistħarreġ iċ-ċirkostanzi partikolari tal-każ, tenut kont ta' numru ta' kriterji, mhux eżawrjenti, elenkati fid-deċiżjoni tagħha. Dik il-Qorti qalet hekk fid-deċiżjoni tagħha:

"(γ) Relevant factors for the overall fairness assessment

150. When examining the proceedings as a whole in order to assess the impact of procedural failings at the pre-trial stage on the overall fairness of the criminal proceedings, the following non-exhaustive list of factors, drawn from the Court's case-law, should, where appropriate, be taken into account (see Ibrahim and Others, cited above, § 274, and Simeonovi, cited above, § 120):

(a) whether the applicant was particularly vulnerable, for example by reason of age or mental capacity;

(b) the legal framework governing the pre-trial proceedings and the admissibility of evidence at trial, and whether it was complied with – where an exclusionary rule applied, it is particularly unlikely that the proceedings as a whole would be considered unfair;

(c) whether the applicant had the opportunity to challenge the authenticity of the evidence and oppose its use;

(d) the quality of the evidence and whether the circumstances in which it was obtained cast doubt on its reliability or accuracy, taking into account the degree and nature of any compulsion;

(e) where evidence was obtained unlawfully, the unlawfulness in question and, where it stems from a violation of another Convention Article, the nature of the violation found;

(f) in the case of a statement, the nature of the statement and whether it was promptly retracted or modified;

(g) the use to which the evidence was put, and in particular whether the evidence formed an integral or significant part of the probative evidence upon which the conviction was based, and the strength of the other evidence in the case;

(h) whether the assessment of guilt was performed by professional judges or lay magistrates, or by lay jurors, and the content of any directions or guidance given to the latter;

(i) the weight of the public interest in the investigation and punishment of the particular offence in issue; and

(j) other relevant procedural safeguards afforded by domestic law and practice."

F'dak il-każ, meta l-Qorti Ewropea ġiet biex teżamina dawn il-kriterji fil-kuntest taċ-ċirkostanzi li kellha quddiemha, fil-waqt illi saħqet illi kienet qed issib vjolazzjoni tal-Artikolu 6 fid-dawl ta' diversi fatturi meħudha lkoll flimkien u mhux kull fattur meqjus separatament, ikkunsidrat *inter alia* illi fl-istess każ, ir-restrizzjonijiet fuq id-dritt tal-aċċess għall-avukat kienu estensivi u dan fis-sens illi l-akkużat ġie interrogat waqt li kien fil-kustodja tal-pulizija mingħajr ma qabel ingħata l-opportunita` li jottjeni parir legali jew li jkollu avukat preżenti u fil-kors tal-investigazzjoni ġudizzjarja li seħħet wara, ma ngħatax il-possibilita` li jkun assistit minn avukat, kif lanqas ma ngħata dan id-dritt f'atti investigattivi oħrajn sussegwenti. F'dawk iċ-ċirkostanzi, mingħajr ma ngħata informazzjoni ċara dwar id-dritt tiegħu għas-silenzju, huwa rrilaxxja stqarrijiet dettaljati u sussegwentement ta wkoll verżjonijiet differenti dwar il-fatti, bir-riżultat illi

għamel stqarrijiet, li għalkemm ma kinux inkriminanti fis-sens restrittiv ta' din il-kelma, effettwaw sostanzjalment il-posizzjoni tiegħu, speċjalment fir-rigward ta' akkuża partikolari. Dawn l-stqarrijiet ġew ilkoll ikkunsidrati bħala ammissibbli fil-proċeduri kontra tiegħu. In oltre tali stqarrijiet kellhom rwol importanti fil-proċeduri u fir-rigward ta' akkuża minnhom, kienu jiffurmaw parti integrali mill-provi li a bażi tagħhom huwa nstab ħati.

Fil-każ deċiż mill-Qorti Kostituzzjonali fl-ismijiet **<u>Paul Anthony Caruana vs Avukat Ġenerali et</u>** nhar il-31 ta' Mejju 2019, l-attur ilmenta minn ksur tal-jedd tiegħu għal smiegħ xieraq fid-dawl tal-fatt illi ma ngħatax id-dritt tal-aċċess għall-avukat kemm qabel irrilaxxja l-istqarrija tiegħu lill-pulizija kif ukoll waqt l-interrogatorju tiegħu, u għaldaqstant talab lill-Qorti kemm sabiex tiddikjara illi ġew leżi d-drittjiet fundamentali tiegħu kif sanċiti fl-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni u fl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea, kif ukoll sabiex takkorda dawk ir-rimedji effettivi inkluż li tannulla, tħassar u tirrevoka s-sentenza mogħtija fil-konfront tiegħu mill-Qorti tal-Maġistrati (Malta) bħala Qorti ta' Ġudikatura Kriminali, li permezz tagħha kien instab ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu u ġie kkundannat għal terminu effettiv ta' priġunerija.

F'dan il-każ, wara li rreferiet għall-każ ta' **<u>Ibrahim and Others v. United Kingdom</u>** deċiż mill-Qorti Ewropea fit-13 ta' Settembru 2016 u kompliet illi allura l-fatt waħdu li persuna ma tkunx tħalliet tingħata l-għajnuna ta' avukat waqt l-interrogazzjoni, ukoll jekk ma kienx hemm raġunijiet impellenti għal dan in-nuqqas, ma huwiex biżżejjed biex, *ipso facto*, jinsab ksur tal-jedd għal smigħ xieraq, iżda wieħed irid iqis il-proċess fit-totalità tiegħu, il-Qorti Kostituzzjonali għamlet referenza wkoll għad-deċiżjoni f'**<u>Beuze v. Belgium</u>** u għall-kriterji hemmhekk indikati (u fuq ċitati minn din il-Qorti) li a bażi tagħhom wieħed għandu jeżamina l-proċeduri fl-intier tagħhom fid-dawl tal-impatt tan-nuqqasijiet

proċedurali fl-istadju ta' qabel il-proċeduri. Il-Qorti kompliet hekk dwar l-ilment tal-attur:

"20. Fid-dawl ta' dawn il-konsiderazzjoniiet, l-aggravju tal-attur – safejn igħid illi "l-fatt waħdu illi persuna li tkun instabet ħatja ma tkunx tħalliet tikkonsulta ma' avukat tal-fiduċja tagħha fil-mument tal-investigazzjoni u l-għotja ta' stqarrija lill-pulizija, minħabba restrizzjoni sistematika fil-liġi maltija, awtomatikament ikun ifisser illi saret vjolazzjoni tad-dritt fundamentali tas-smigħ xieraq ta' dik l-istess persuna taħt l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea" – huwa ħażin u huwa miċħud.

21. Fil-każ tallum kien hemm raġuni tajba għala l-attur ma tħalliex ikellem avukat qabel jew waqt l-ewwel interrogazzjoni. Ir-raġuni hi li kien hemm il-ħsieb li ssir controlled delivery lil terza persuna li kienet tipprovdi lill-attur bid-droga, u biex din l-operazzjoni tirnexxi kien meħtieġ li l-attur ma jitħalla jikkomunika ma' ħadd biex ma titwassalx il-kelma lil dan it-terz.

...

23. L-attur ingħata t-twissija li trid il-liġi qabel ma ta l-istqarrija, u ma saret ebda allegazzjoni li l-istqarrija saret fiċ-ċirkostanzi msemmija fl-art. 658 tal-Kodiċi Kriminali. ... Ħlief għall-fatt li ma kellux avukat dak il-ħin, l-attur ma ressaq ebda argument serju kontra l-validità u l-veraċità tal-istqarrija.

24. Għandu jingħad ukoll illi l-attur ma nżammx aktar milli kien meħtieġ biex tirnexxi l-operazzjoni tal-controlled delivery; dakinhar stess kien meħlus u seta' liberament ikellem avukat.

25. Barra minn hekk, <u>l-istqarrija magħmula lill-pulizija ma kinitx ir-raġuni li wasslet għall-kundanna tal-attur</u>: l-attur instab ħati mill-qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali għax ammetta l-ħtija għal dawk l-akkużi li ma ġewx ritirati. Dan għamlu fil-preżenza tal-avukat wara li ikkonsulta miegħu u quddiem maġistrat li wissih bil-konsegwenzi tal-ammissjoni u tah l-opportunità li jeħodha lura.

26. Tassew illi l-attur igħid illi kien kondizzjonat bil-fatt li kien ġà ta stqarrija lill-pulizija qabel ma ammetta quddiem il-qorti...

27. Dan jista' f'ċerti ċirkostanzi jkun fattur relevanti, iżda fil-każ tal-lum l-attur seta' jiċħad dak li stqarr fl-istqarrija u wkoll, jekk tassew kif qal hu kien fis-sakra meta għamilha u għalhekk l-istqarrija ma għamilhiex "volontarjament", jikkontestaha taħt l-art. 658 tal-Kodiċi Kriminali – seta' saħansitra jirtira l-ammissjoni li għamel quddiem il-qorti – għax il-

qorti ta' ġurisdizzjoni kriminali, presjeduta minn ġudikant togat, kienet taf biżżejjed, fid-dawl tas-sentenza ta' Salduz, li kienet ingħatat qabel, li ma kellhiex toqgħod fuq l-istqarrija weħedha, aktar u aktar jekk tkun ġiet irtirata, jekk ma jkunx hemm xiehda oħra li ma tħallix dubju dwar il-ħtija. Bilkemm għalfejn ngħidu wkoll illi l-attur kien inqabad in flagrante, bi kwantità ta' droga fuq il-persuna tiegħu u fid-dar fejn kien joqgħod.

28. Il-qorti aktar temmen illi l-attur ammetta quddiem il-qorti mhux għax kondizzjonat bl-istqarrija li kien ta iżda għax kien jaf bix-xiehda l-oħra kontrieh u biex jieħu l-benefiċċju, li fil-fatt ingħata, taħt l-art. 29 tal-Ordinanza dwar il-Mediċini Perikolużi [Kap. 101]." [sottolinear ta' din il-Qorti]

F'każ iżjed riċenti deċiż mill-Qorti Kostituzzjonali nhar is-27 ta' Settembru 2019, fl-ismijiet **<u>Graziella Attard vs Avukat Ġenerali</u>**, f'liema każ il-posizzjoni legali kienet bħal fil-każ odjern ossia dik adoperata qabel l-10 ta' Frar 2010 u għalhekk qabel ġie fis-seħħ id-dritt ta' persuna suspettata jew arrestata li tottjeni parir legali qabel l-interrogatorju tagħha, wara li rreferiet ukoll għall-każ **<u>ta' Beuze v. Belgium</u>**, l-istess Qorti kkonkludiet illi:

"10. Madanakollu, billi ċ-ċirkostanzi fejn il-persuna interrogata tista' ma titħalliex tkellem avukat huma l-eċċezzjoni aktar milli r-regola, u din il-qorti għandha s-setgħa li tagħti rimedju fejn issib li disposizzjoni li tħares dritt fondamentali mhux biss "qiegħda tiġi" iżda wkoll meta "tkun x'aktarx sejra tiġi miksura", din il-qorti hija tal-fehma, kif osservat fis-sentenza mogħtija fl-24 ta' Ġunju 2016 fl-ismijiet <u>Malcolm Said v. Avukat Ġenerali</u>, **<u>illi ma jkunx għaqli</u>** – partikolarment fid-dawl ta' inkonsistenzi fis-sentenzi tal-Qorti Ewropea li joħloq element ta' imprevedibilità, kif jixhdu l-posizzjonijiet konfliġġenti li ħadet fil-każ ta' Borg u f'dak ta' Beuze – **<u>illi l-proċess kriminali jitħalla jitkompla bil-produzzjoni tal-istqarrija mogħtija mill-attriċi lill-pulizija</u>** għaliex tqis illi, fiċ-ċirkostanzi, in-nuqqas ta' għajnuna ta' avukat ma kienx nuqqas li ma jista' jkollu ebda konsegwenza ta' preġudizzju għall-attriċi, aktar u aktar meta fl-istqarrija ammettiet sehma fir-reat." [enfasi ta' din il-Qorti]

Fl-istess sentenza, il-Qorti Kostituzzjonali tenniet ukoll is-segwenti:

"18. Il-qorti tqis illi l-ordni li l-istqarrija titneħħa mill-inkartament, aktar milli rimedju għal ksur li, wara kollox, għadu ma seħħx, huwa garanzija tal-integrità tal-proċess u wkoll fl-interess pubbliku, biex ma jiġrix l-proċess kontra l-attriċi jkollu jitħassar wara li jintemm, b'ħela ta' ħin u

> riżorsi, li tkun forma oħra ta' inġustizzja għax il-liġijiet għandhom iħarsu mhux biss lil min hu mixli b'reat iżda wkoll lil min jista' jkun vittma ta' reat.
>
> 19. Il-qorti għalhekk terġa' ttenni li ma jkunx għaqli li jsir użu mill-istqarrija waqt il-proċess kriminali ...".

Huwa evidenti illi fil-każ odjern, jeħtieġ li din il-Qorti teżamina ċ-ċirkostanzi li għandha quddiemha mhux mill-ottika ta' ksur tal-jedd għal smiegħ xieraq stante li m'għandhiex kompetenza li tagħmel dan, iżda sempliċiment mil-lat tal-valur probatorju li għandha tingħata l-istess stqarrija, tenut kont madankollu tal-ġurisprudenza fuq indikata. Mis-suespost, il-Qorti jidhrilha illi fil-każ ta' Beuze, sabiex sabet vjolazzjoni tal-jedd tal-akkużat għal smiegħ xieraq, il-Qorti Ewropea fil-valutazzjoni tagħha tal-*overall fairness of the proceedings* straħet ħafna fuq il-fatt illi l-akkużat ma ngħatax aċċess għall-avukat qabel u/jew waqt l-interrogatorji diversi li sarulu, illi fl-istqarrijiet tiegħu għamel dikjarazzjonijiet inkriminanti u illi fir-rigward ta' akkuża partikolari, l-istqarrijiet tiegħu kellhom impatt tali illi wasslu għal sejbien ta' ħtija. Fil-każ ta' Paul Anthony Caruana, imbagħad, fil-waqt illi ma sabitx ksur tad-dritt tal-attur għal smiegħ xieraq, il-Qorti Kostituzzjonali qieset bħala fattur determinanti l-fatt illi huwa nstab ħati mill-Qorti tal-Maġistrati mhux fid-dawl tal-istqarrija rilaxxjata minnu lill-pulizija, iżda a bażi tal-ammissjoni tiegħu fil-proċeduri. Effettivament din il-Qorti tinnota illi dejjem tibqa' kunsiderazzjoni determinanti kemm l-istqarrija rilaxxjata mingħajr il-jedd ta' aċċess għall-avukat, ikollha impatt fuq l-eżitu tal-proċeduri, jew fi kliem ieħor fuq is-sejbien ta' ħtija tal-imputat.

Fil-każ odjern, fid-dawl tal-bqija tal-provi mressqa mill-Prosekuzzjoni, il-Qorti tqis illi l-unika prova determinanti għas-sejbien tal-ħtija tal-imputat dwar l-imputazzjonijiet odjerni, hija biss l-istqarrija rilaxxjata minnu u d-dikjarazzjonijiet li huwa għamel lill-uffiċjali tal-pulizija preżenti fuq il-post tal-arrest. Altrimenti skartata l-istqarrija rilaxxjata mill-imputat, ma jibqgħux provi

fl-atti li jistgħu jwasslu għal sejbien ta' ħtija fl-imputat, fil-grad rikjest mil-liġi. Għaldaqstant huwa ċar illi kemm il-darba l-Qorti tqis l-istqarrija tal-imputat bħala prova f'dawn il-proċeduri, din ser ikollha impatt determinanti fuq l-eżitu tal-istess.

Għalhekk fid-dawl ta' dawn is-sentenzi u anke tal-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna u tal-Qorti Ewropea hemmhekk ċitati, il-Qorti jidhrilha illi m'għandhiex tistrieħ fuq l-istqarrija tal-imputat u qegħda tiskartaha. Dan naturalment japplika wkoll għal kwalunkwe dikjarazzjoni li għamel l-imputat qabel irrilaxxja l-istess stqarrija bil-miktub u konsegwentement għal dawk il-partijiet tax-xhieda tal-uffiċjali tal-pulizija li jirreferu għal tali dikjarazzjonijiet.

Il-Qorti qed tqis ukoll illi riċentement fis-sentenza tagħha tas-7 ta' Jannar 2020 fl-ismijiet **Il-Pulizija vs Carmel Polidano, Michael Mercieca, *Omissis***, il-Qorti tal-Appell Kriminali għamlet rassenja tal-ġurisprudenza l-iżjed riċenti, kemm tal-Qrati Maltin kif ukoll tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem dwar din il-kwistjoni u rrikonixxiet illi kien hemm tibdil sostanzjali fid-deċiżjonijiet mogħtija mill-Qorti Ewropea dwar dan il-punt. Il-Qorti għamlet referenza għal **Beuze v. Belgium**, kif ukoll għas-sentenzi tal-Qrati Maltin li rreferew għal din id-deċiżjoni, fosthom **Il-Pulizija vs Maximilian Ciantar** tal-Qorti tal-Appell Kriminali tas-27 ta' Frar 2019, fejn il-Qorti straħet fuq l-istqarrija tal-imputat, abbinata ma' provi oħrajn, minkejja li l-imputat ma ngħatax id-dritt li jkun assistit minn avukat waqt l-interrogatorju tiegħu, fil-waqt illi kien ingħata l-jedd għall-parir legali qabel tali interrogatorju, **Paul Anthony Caruana vs Avukat Ġenerali et** fuq ċitata, kif ukoll **Stephen Pirotta vs Avukat Ġenerali et** tas-27 ta' Settembru, 2019 fejn il-Qorti Kostituzzjonali sabet li r-rikorrenti ma ġarrab ebda ksur tal-jedd tiegħu għal smiegħ xieraq bil-fatt illi ma kienx ingħata l-għajnuna ta' avukat waqt l-interrogazzjoni tiegħu u dan wara li kkunsidrat illi:

> "Fil-każ tallum ma jista' jkun hemm ebda dell ta' dubju li l-attur kien ħati tal-imputazzjonijiet imressqa kontra tiegħu, kif wara kollox għarfet l-ewwel qorti stess. L-ewwel qorti għarfet ukoll illi l-qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali waslu għall-konklużjoni tal-ħtija tal-attur bis-saħħa ta' xiehda oħra barra l-istqarrija tiegħu. Meqjus il-proċess kriminali fl-intier tiegħu, ma jistax jingħad illi l-attur ma ngħatax smigħ xieraq: kellu għarfien tal-provi kollha mressqa kontrih u ma ntweriex li nżamm mistur xi tagħrif li kellha l-pulizija; kellu għajnuna ta' avukat waqt il-proċess quddiem il-qorti; kellu fakoltà jressaq xhieda u jagħmel konto-eżami tax-xhieda tal-prosekuzzjoni; instab ħati bis-saħħa ta' xiehda oġġettiva li, ukoll jekk ma tqisx l-ammissjoni tiegħu, rabtitu mal-inċident u ma setgħetx tħalli dubju dwar il-ħtija tiegħu."

Il-Qorti tal-Appell Kriminali rreferiet ukoll għas-sentenza mogħtija ricentement fl-ismijiet **<u>Farrugia vs. Malta</u>**, reża finali fis-7 ta' Ottubru 2019, mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem, li wkoll ikkonfermat il-posizzjoni li ttieħdet fil-każ ta' Beuze u kompliet hekk:

> "Illi l-izvillup fl-interpretazzjonijiet dwar il-jedd ta' smiegh xieraq kif moghtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fosthom fis-sentenzi sucitati fl-ismijiet 'Beuze vs Belgium' moghtija mill-Grand Chamber u s-sentenza tal-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fl-ismijiet 'Farrugia vs. Malta' gia gie rifless fil-pozizzjoni li l-Qorti Kostituzzjonali u l-Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) qeghdin jiehdu meta jikkunsidraw jekk kienx hemm ksur tal-jedd ta' smiegh xieraq. Jirrizulta li hemm zvillup fis-sens li l-fatt li stqarrija tkun ittiehdet minghajr il-prezenza tal-Avukat skont dawn l-ahhar sentenzi mhumiex awtomatikament jigu kkunsidrati bhala li jiksru d-dritt ghal smiegh xieraq izda li qieghed jittiehed kont tal-proceduri fit-totalita' taghhom sabiex jigi determinat jekk kienx hemm lezzjoni o meno tad-dritt ghal smiegh xieraq."

Hawnhekk il-Qorti rreferiet ukoll għas-sentenza tal-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) tas-17 ta' Ottubru 2019, fl-ismijiet **<u>Ir-Repubblika ta' Malta vs Martino Aiello</u>** u dan wara referenza kostituzzjonali li saret lilha mill-Qorti tal-Appell Kriminali fid-9 ta' April 2018, liema referenza ġiet deċiża billi l-Qorti ddikjarat illi:

> "fic-cirkostanzi tal-kaz mhux ser ikun jirrizulta ebda lezjoni tad-dritt fondamentali tal-akkuzat Martino Aiello ghal smigh xieraq kif sancit bl-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u l-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali jekk isir uzu fil-guri kontra tieghu mill-istqarrija li huwa rrilaxxja lil pulizija fid-dsatax (19) ta' Ottubru tas-sena elfejn u erbatax (2014) ...".

Dan wara li l-istess Prim'Awla tal-Qorti Ċivili (sede Kostituzzjonali) ikkunsidrat illi dan il-każ kien kemmxejn differenti minn dak ta' Aldo Pistella, fuq ċitat, in kwantu kuntrarjament għal Pistella, Aiello kien irrinunzja għad-dritt tiegħu li jikkonsulta ma' avukat qabel l-interrogatorju tiegħu u ma ġiex muri li huwa xtaq li jkollu avukat preżenti waqt l-interogazzjoni. In oltre fil-fehma tal-Qorti, ir-rikorrenti naqas milli juri li huwa kellu jitqies bħala persuna vulnerabbli u lanqas irriżultat xi prova fis-sens illi ċ-ċirkostanzi li fihom ittieħdet l-istqarrija kienu għalih intimidanti. Ir-rikorrenti lanqas ma attakka l-volontarjeta` tal-istqarrija tiegħu u ma qajjem l-ebda lment dwar l-istess stqarrija, iżda talab lill-Qorti Kriminali sabiex ikun jista' jressaq eċċezzjoni dwar l-inammissibilità tal-istqarrija biss minħabba dak deċiż mill-Qorti Ewropea fil-każ ta' Borg. Finalment, qieset ukoll illi kien fl-interess pubbliku li jiġi investigat u mressaq sabiex jiġi ġudikat mill-Qrati ta' ġurisdizzjoni kriminali stante li nqabad in flagrante jittraffika d-droga f'Malta. Din is-sentenza tinsab illum fi stadju ta' appell quddiem il-Qorti Kostituzzjonali.

Fis-sentenza tagħha **Il-Pulizija vs Carmel Polidano et** imbagħad, il-Qorti tal-Appell Kriminali kkonkludiet illi:

> "Din il-Qorti temfasizza li d-dritt li suspettat ikollu Avukat prezenti minn stadju bikri tal-investigazzjoni mhijiex limitata ghal persuni kkunsidrati vulnerabbli. Anke persuni li kellhom diversi kundanni precedenti kontra taghhom u li ghalhekk huma intizi fil-mod ta' kif jittiehdu l-interogazzjonijiet kif ukoll persuni li l-Avukat Generali jirreferi ghalihom bhala b'esperjenza f'varji oqsma tan-negozju ukoll ghandhom dritt li jkollhom Avukat prezenti minn stadju bikri tal-investigazzjoni. Il-ligi ma

tiddistingwix bejn persuna u ohra. Huwa d-dritt ta' kull persuna li jkun assistit minn Avukat anke matul l-interrogazzjoni. Mhuwiex kontestat li fiz-zmien li ttiehdu l-istqarrijiet kif ukoll ix-xhieda ta' uhud mill-akkuzati quddiem l-espert Vincent E. Ciliberti fl-istadju tal-inkjesta, l-ligi ma kinitx taghti jedd lil suspettati biex ikollhom Avukat prezenti waqt it-tehid tal-istqarrija. Biss pero' issa li l-ligi tipprovdi ghal dan id-dritt, huwa rikonoxxut u accettat li d-dritt ghal smiegh xieraq ghandu jigi rispettat minn stadju bikri tal-investigazzjoni.

Din il-Qorti filwaqt li tirrikonoxxi li kien hemm zvilupp sinifikattiv f'dawn l-ahhar xhur, fejn il-Qrati qeghdin iharsu lejn il-proceduri fit-totalita' taghhom sabiex jigi deciz jekk kienx hemm lezzjoni tad-dritt ghal smiegh xieraq, din il-Qorti tissotolinea li bl-ebda mod ma hemm uniformita' fil-kunsiderazzjonijiet u decizjonijiet tal-Qrati dwar jekk stqarrijiet u dikjarazzjonijiet mehuda matul l-investigazzjoni minghajr id-dritt tal-prezenta tal-Avukat jilledux id-dritt ghal smiegh xieraq. Din il-Qorti ma ghandha l-ebda kompetenza biex tiddeciedi dwar lezjoni o meno ta' dritt fundamentali izda trid tiddeciedi biss jekk ghandhiex tiehu in konjizzjoni stqarrijiet u dikjarazzjonijiet ohra fl-istadju tal-investigazzjoni minghajr id-dritt li suspettati jkunu assistiti minn Avukat. Din il-Qorti ghalhekk tqis li gialadarba qieghdin fi stadju ta' revizjoni, filwaqt li bl-ebda mod ma hija tiddikjara li sehh xi ksur tad-dritt ghal smiegh xieraq, tiddeciedi li sabiex ma jkunx hemm ir-riskju ta' xi ksur, kwalunkwe dikjarazzjoni, stqarrija jew xhieda moghtija mill-imputati Carmel Polidano, Michael Mercieca u Muhammad Saleem fl-istadju tal-investigazzjoni u l-inkjesta minghajr il-prezenza tal-Avukat bhala inammissibli.”

Ikkunsidrat ulterjorment:

Illi jirriżulta mill-atti proċesswali illi l-proċeduri odjerni skattaw wara li twaqqfu xi żgħażagħ f’vettura, fost liema żgħażagħ kien hemm ċertu Andrew Forace, li nstab fil-pussess ta’ biċċa raża tal-cannabis u li sussegwentement, indika lill-pulizija l-post minn fejn huwa kien akkwista d-droga in kwistjoni. Il-post minnu ndikat kienet ir-residenza tal-imputat odjern.

Illi jirriżulta wkoll illi f’xi ħin iżjed tard matul il-ġurnata, il-pulizija għamlu tfittxija fir-residenza in kwistjoni, f’liema residenza huma sabu lill-imputat odjern u lil Simon Camilleri li, skont hu, kien qed isewwi *television* fil-kamra tas-sodda

tal-istess imputat. Ma jirriżulta li kien hemm ħadd iżjed fl-istess fond u dan anke skont ix-xhieda tal-istess Camilleri. It-tfittxija fl-appartament irriżultat fin-negattiv.

Jirriżulta in oltre illi meta l-pulizija daħlu fil-fond in kwistjoni, PS 1086 ra lil Simon Camilleri dieħel lura minn ġol-gallerija, liema moviment qanqallu suspett tant li sussegwentement wettaq tfittxija taħt l-istess gallerija, f'għalqa adjaċenti, fejn sab bott li kien fih biċċa raża tal-cannabis flimkien ma' żewġ karti tal-Lm 5. Da parti tiegħu, Camilleri ma jsemmi xejn minn dan kollu fix-xhieda tiegħu u effettivament la jgħid illi nstabet xi droga waqt it-tfittxija barra mill-fond u *del resto* lanqas ma jgħid illi huwa tefa' xi bott bid-droga mill-gallerija, iżda jgħid biss illi meta waslu l-pulizja, kienu qegħdin jissettjaw xi *wire* li kien nieżel minn ġol-gallerija. F'dan il-kuntest, il-Qorti qed tqis ukoll illi minkejja s-suġġeriment tal-Prosekuzzjoni lil dan ix-xhud fis-sens illi huwa kien qal lill-pulizija li kien ra lill-imputat jgħaddi xi droga lil terz u jitħallas tagħha, ma jirriżulta minn imkien mill-atti proċesswali li x-xhud kien verament qal xi diskors f'dan is-sens. Anzi mill-atti jirriżulta biss illi kien Forace, wara li nstab fil-pussess tar-raża tal-cannabis, illi indika lill-pulizija r-residenza tal-imputat odjern bħala l-post minn fejn huwa kien akkwista d-droga u allura kien għalhekk li saret it-tfittxija f'din ir-residenza. In oltre skont ix-xhud Camilleri, hu u l-imputat kienu xogħol flimkien il-ġurnata kollha, sakemm imbagħad, Camilleri wassal lill-imputat id-dar u dan talbu sabiex jirranġalu t-*television.*

Da parti tiegħu Andrew Forace ma jsemmix l-isem tal-persuna li kienet fornietu bid-droga u lanqas ma jiftakar min kienet, kif lanqas ma jagħraf lill-imputat odjern bħala l-persuna li kienet fornietu bid-droga fil-jum in kwistjoni. Jaf u jiftakar biss illi dakinhar huwa kien xtara biċċa raża tal-cannabis mingħand persuna ġewwa s-Salini, u dan wara li terz kien tah in-numru tal-fornitur. Lill-persuna li mingħandha akkwista d-droga raha biss dakinhar u qatt iżjed u allura

ma setax jagħraf lill-imputat odjern bħala tali persuna. Forace lanqas ma ta xi dettal dwar il-lok jew l-indirizz li minnu xtara d-droga in kwistjoni.

Ikkunsidrat ukoll:

Illi l-imputat qed jiġi mixli bir-reati ta' pussess aggravat u traffikar tar-raża tal-cannabis u dan referribilment għall-jum tat-2 ta' Ġunju 2006.

Illi skartata l-istqarrija u d-dikjarazzjonijiet tal-imputat *a tempo vergine*, jibqa' illi fil-jum in kwistjoni, Forace indika r-residenza tal-imputat odjern bħala dik li minnha huwa akkwista r-raża li nstabet fil-pussess tiegħu, u indika wkoll illi l-fornitur kien jidher Għarbi. Biss fix-xhieda tiegħu f'dawn il-proċeduri, kull ma seta' jgħid Forace kien illi huwa akkwista r-raża in kwistjoni minn xi dar fis-Salini u xejn iżjed u baqa' m'għarafx lill-imputat bħala l-persuna li kienet hekk fornietu, lanqas li dan kien jew kien jidher Għarbi.

Illi sussegwentement, tfittxija fir-residenza tal-imputat irriżultat fin-negattiv. Mhux biss iżda flimkien mal-imputat fir-residenza in kwistjoni, kien hemm ukoll Simon Camilleri u kien dan Camilleri u mhux l-imputat, illi ġie osservat minn PS 1086 jidħol mill-gallarija li sussegwentement taħtha nstab il-bott li kien fih ir-raża tal-cannabis. Verament illi trid tkun tassew koinċidenza kbira illi proprju taħt l-istess gallarija li minnha kien għadu kif ġie osservat ħiereġ Camilleri, jinstab kontenitur bir-raża tal-cannabis, iżda l-Qorti ma jidhrilhiex illi a bażi ta' dan u fid-dawl taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ, tista' tasal għall-konklużjoni, fil-grad li trid il-liġi, illi l-imputat odjern kien fil-pussess ta' din id-droga u iżjed minn hekk, illi kien proprju hu li forna r-raża li sussegwentement instabet fil-pussess ta' Forace.

Għaldaqstant, il-Qorti tqis illi l-imputazzjonijiet miġjuba fil-konfront tal-imputat ma ġewx sodisfaċentement ippruvati fil-grad rikjest mil-liġi.

Konklużjoni

Għal dawn il-motivi, il-Qorti qed issib lill-imputat mhux ħati tal-imputazzjonijiet miġjuba kontra tiegħu u qegħda tilliberah minnhom.

Konsegwentement, lanqas m'hija tordna lill-imputat sabiex iħallas l-ispejjeż tal-espert, l-Ispiżjar Mario Mifsud, maħtur f'dawn il-proċeduri.

Tordna d-distruzzjoni tad-droga formanti parti minn Dok. NC 1, hekk kif din is-sentenza tgħaddi in ġudikat u dan taħt il-ħarsien tar-Reġistratur li għandu jirrediġi proċess verbal li jiddokumenta l-proċedura tad-distruzzjoni, liema dokument għandu jiġi nserit fl-atti ta' din il-kawża mhux aktar tard minn ħmistax-il jum minn tali distruzzjoni.

Natasha Galea Sciberras
Maġistrat